

سده یکی از جشن‌های باستانی و آیینی ایرانیان در رابطه با آتش

جشن سده در یزد استان

50 روز و 50 شب مانده تا عید نوروز. به گفته دیگر چهل روز از شب یلدا می‌گذرد تا بهانه‌ای باشد برای برپایی جشن سده و شکرگزاری خداوند از اینکه زمستانی سخت را گذرانیم و به استقبال گرما و بهار می‌رویم. هموطنان زرتشتی در استان یزد مانند هرساک در روز دهم بهمن 87 با گردآمدن آیین ملی سده را پاس داشتند.

خبرگزاری میراث فرهنگی_گردشگری_پیروان دین زرتشت، دهم بهمن ماه هر سال جشن سده را به مناسبت پیدایش آتش در زمان "هوشنگ" از پادشاهان سلسله کیانی، همراه با مراسم خاص مذهبی برگزار می‌کنند. صدها نفر از هموطنان زرتشتی و مسلمان در روستای چم استان یزد گردهم آمدند تا جشن ملی میهنی سده را همزمان با غروب آفتاب برگزار کنند. عصر روز دهم بهمن ماه پس از غروب آفتاب، سه تن از موبدان با جامه سپید به سوی توده‌ای از هیزم خشک که از پیش آماده شده می‌روند و گروهی از جوانان که آنان هم جامه سپید بر تن دارند با مشعل‌های روشن، موبدان را همراهی می‌کنند. موبدان بخشی از اوستا که بیشتر آتش نیایش است را می‌سرایند و موبد بزرگ با آتش‌دان و جوانان سپید پوش با هموخ‌ها؛ هیزم‌ها را می‌افروزند. گروه نوازنده از آغاز تا پایان جشن، آهنگ می‌نوازند و همه با شادی، پیروزی روشن شدن آتش سده را جشن می‌گیرند و به امید آنکه تا جشن سال دیگر روشنیایی و گرمی در دل‌هایشان باشد، به خانه باز می‌گردند.

زرتشتیان با فرارسیدن "سده" که 50 روز به نوروز باقیمانده و سرما رو به پایان است، جشن می‌گیرند. برپایی جشن سده در ایران، هشت تا ده هزار سال قدمت دارد و مربوط به زمانی است که اقوام آریایی هنوز به فلات ایران کوچ نکرده بودند و در منطقه‌ای به نام "آریاوچ" در جنوب سیبری زندگی می‌کردند. به اعتقاد زرتشتیان، "اشو زرتشت" در سه هزار و 600 سال قبل از میلاد عیسی مسیح (ع) در تخت سلیمان آذربایجان از مادری به نام "دغدو" پا به عرصه گیتی گذاشت و نام پدرش را "پورو شسب" نوشته‌اند. زرتشتیان بر این باورند که پیام‌آور ایران باستان در سن سی سالگی برای دعوت مردم به راستی از طرف "اهورامزدا" به پیامبری انتخاب شد.

در ایران بیش از 35 هزار زرتشتی زندگی می‌کنند که حدود شش هزار نفر از آنان در استان یزد (یزد، اردکان و تفت) ساکن‌اند. بیهقی در شرح سده سلطان مسعود نوشته است:

و سده فراز آمد نخست شب امیر (سلطان مسعود) بر آن لب جوی آب که شرعی (خیمه) زده بودند بنشست و نریمان و مطربان بیامدند و آتش بر هیزم زدند و پس از آن شنیدیم که فریب ده فرسنگ فروغ آن آتش بدیده بودند. اگرچه بزرگانی چون سلطان مسعود و یا شاه عباس کبیر سده‌هایی باشکوه برگزار کرده‌اند اما باشکوه‌ترین سده را مرداویج در اصفهان جشن گرفت. وی آنچنان به آیین‌های ایران پیش از اسلام علاقه داشت که دستور داد طاق کسری را بازسازی کنند. آتشکده‌ها را تعمیر کرد و به رسم شاهان ساسانی رفتار می‌کرد. او آنقدر در احیای آیین‌های ایرانی تعصب ورزید که جان خود را بر سر آن گذاشت. در مورد جشن سده ای که او در اطراف زاینده‌رود برگزار کرده است آورده‌اند: به دستور مرداویج بر تمام بلندبندی‌های اطراف اصفهان و دور تا دور شهر آتش برافروختند. چوب‌های درختان نخل در زمین کار گذاشته و بر بالای آنها مشعل روشن کرده بودند. در جای جای دشت سکوهایی برای نشستن مردم درست شده بود و سفره‌هایی بر آنها پهن شده و هزاران گاو گوسفند و پرندگان بریان شده بر سفره‌ها گذاشته بودند. به هنگام غروب آفتاب؛ آتش‌ها به یکباره درسراسر اصفهان روشن شد. نوای ساز و موسیقی بالا گرفت. هزاران تیر شعله‌ور از اطراف به هوا شد بوی عود و عنبر همه جا را پر کرده بود و...

سلطان ملک شاه سلجوقی در سال 484 جشن سده را در بغداد پایتخت خلیفه باشکوه برگزار کرد و این درست مقارن با ماه روزه‌داری (رمضان) بود. بزرگداشت آیین ایرانی در پایتخت حکومت عربی در حضور خلیفه متعصب اعراب را به خشم آورده بود. اما آنان تحمل کردند. زیرا در چنگال ملک‌شاه اسیر بودند اهمیت برگزاری این جشن در زنده کردن آیین‌های ایرانی و دمیدن روح زندگی در کالبد ایرانیان مسلمانی بود که مهر آتش‌پرستی خورده بودند.

تا همین چند دهه گذشته طولانی‌ترین جشن سده در میان ایل افشار شهرستان بافت برگزار می‌شد. ایل پرجمعیت افشار بیشتر در مرکز و نواحی کوهپایه‌ای شمالی شهرستان زندگی می‌کنند. آنها سده را در سه شب جشن می‌گرفتند و هر شب را نامی نهاده بودند. شب نخست را سده سلطانی شب دوم را سده آریایی و شب آخر را سده شیبانی می‌گفتند. مردم در یک تلاش جمعی مقدمات سده را فراهم می‌کردند و با موسیقی برگرد آتش به هنرنمایی می‌پرداختند. در مرکز شهرستان تخت روانی می‌ساختند و شخصی را بر آن می‌نشاندند و گردن‌بندی از شاخ گوسفندان بر گردنش می‌آویختند. معمولاً این فرد چوپان بود زیرا این مراسم در شب سده چوپانی اجرا می‌شد و به او شاه‌بارون می‌گفتند. مردم با زبان ساده ضمن جشن و سرور از خداوند می‌خواستند تا باران رحمت خود را بفرستد جوانان به همراه شاه‌بارون در کوچه‌ها می‌گشتند و ترانه الل بارونی سرمی‌داند هریک از خانواده‌ها طرف آبی بر آنها می‌پاشید و بشفای آجیل به آنها هدیه می‌کرد.

خدا بارون بده / بارون بی پاون بده / خدا بارون بده / گندم به آریابون بده / خدا بارون بده. در پایان جشن هریک از افراد مقداری از آتش سده را برای افزایش برکت و گرمی کانون خانوادگی به خانه می‌برد و در اجاق منزلش می‌ریخت.

به گزارش میراث خبر؛ در مراسم جشن سده روز دهم بهمن 87 موبدان ضمن قرائت بخش‌هایی از "اوستا" کتاب مقدس زرتشتیان دعا و نیایش کردند. همچنین اجرای سرود ای ایران، برنامه‌ای بود که توسط گروه موزیک نیروی انتظامی استان یزد برگزار شد. اردشیر کامه سرنشین انجمن زرتشتیان تفت و توابع با خوش‌آمد گویی به شرکت‌گذاشتگان درباره جشن سده توضیحاتی داد و از همه انجمن‌ها و نهادهای خصوص هم‌کیشان که امسال در برگزاری این جشن انجمن زرتشتیان تفت و توابع را یاری دادند؛ تشکر کرد.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.